

1 Tesaronita norĩ

Tesaronita norĩ ma, Paru te te

ĩrob'ui'éré na'rata zé

Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'rési wamhã, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tô sada tihâimana za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tô dahawi aimani zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nheré, zudezu norĩ hã ma tô ĩsarina ai'aba'ré, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã âma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tô Tesaronita âma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tâma âwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu âma hâimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tô Tesaronita norĩ ma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tâma ĩrowẽ na hã.

Ma tô duré pawaptob za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã tiwi 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tã za'ra mono da, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb zô, wato sina 're wanhipari za'ra mono na dâ'âsina.

¹ ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi âma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta norĩ ma, wa ai'âma

're wamreme zusi u'âsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tô sena 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

² Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi 're rowaptêrẽ za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da.

³ Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawĩ 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di, marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu we ĩmorizéb zô, asimiẽ na te sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're anomro wẽ wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama ma 're wamreme zusi mono wamhã.

⁴ Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa tô duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

⁵ Zezusihi wasu'uwẽ na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si, wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩwapawaptob za'ra mono zém na, wa tô duré aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Zezusihi wasu'uwẽ hã tô sena na, wa te 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba na hã. Duré a norĩ wa'wa hã ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, 're ĩwanomro wẽ mono zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da.

⁶ Āne wa tô aima ãma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré, wama ãma ĩsisanho ne. Tawamhã ĩwasu'uwẽ ma tô ĩsaze za'ra wa'wa. Ma tô 're anomro wẽ wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. ĩwaihu'u pese pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'ãma 're ĩrowasété za'ra wa'aba mono na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê.

⁷ Taha na a norĩ wa'wa hã ma tô duré dama ãma asanho za'ra wa'wa, aihĩni ĩsazei'wa norĩ, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ mā zama.

⁸ Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wapari za'ra, a norĩ wa'wa hã dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã. Duré ĩsipai u, daza'rui mono bâ ma tô ĩsadawa wasu'u hã datême waptã'ã. Duré 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tô aiwasu'u wa'wa hã da te 're wapari za'ra, daro mono bâ.

Taha wa, wa norĩ hã 're ãsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di, aiwasu'u za'ra wa'wa hã da te 're wapari sirõmo za'ra mono wa.

⁹ Aiwasu'u wapari'wa norĩ hã, si'uihã na te wama rowasu'u za'ra, atẽme ãwasihutu aba zém na. Ma tõ, u, asima ãwawẽ za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ta norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhãiba 'manharĩ ãma, nasi wata za'ra õ di oto. Te te tãma 're romhuri za'ra mono õ di oto. Ma tõ rẽme pese za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, tõ sena hã, u. Taha wa, ãsadawa wasu'u, ma tõ saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tãma 're romhuri pese za'ra.

¹⁰ Ì'ra hã hãiwa hawi apã we ãmorĩzéb zõ, te 're simipari u'ãsi za'ra, ab're hawi apã te te ãhãiwa'utu zõ.” ãne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tõ. Ta hã Zezusi hã, Wanho'reptui'wa. Ma tõ wanho'reptu za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã za te te ãdahã za'ra zé wi hã.

2

Tesaronita ãma Paru hã ãwẽ na si te te ãromhurizé wasu'u

¹ Wasisãnawã norĩ, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimiromhuri za'ra wa'aba zé hã taré õ di. Tõ sena, wa tõ aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. ãne na ma tõ wa'ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa.

² Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi, wa tõ atẽme aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tõ robzépata za'ra ni, ãsazei'õ'wa norĩ nhimihãzém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na

ma tô wa'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, Wanhib'apito 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô wapawaptob za'ra, wapahi ãna, ïsadawa wasu'u hã wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Taha wa, wamreme wa'rãmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherẽ, wa tô ïwasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tô, wapahi za'ra ãna.

³ Roti tô sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, ãhãna hã. Rowasu'u wẽ upana, wa te aima roti za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ïwẽ hã wa te wasima waibu da, wa te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ ïwẽ hã wa te aiwi udâ za'ra wa'aba õ di.

⁴ Mare di. ãnei õ di. Tô sena, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're ïwawẽ za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa ïwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra, ãne na romhuri'wa da, te te wawêsãmri za'ra wa.

Tawamhã wanhimirowasu'u wẽ wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're ïwawêsãmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hã. Õhõ si te za te te 're wapibu za'ra, 're ïwanomro wẽ mono zéb zô, ïwẽ na si 're ïwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zô zama. Taha wa, ïsadawa wasu'u na, wa te dama 're ïrowasu'u wẽ za'ra mono na, wa'ãma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

⁵ Ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'ãma wawata za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ïwẽ hã wanhimirowahutu wa'rãmi, wama sãmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. ãne na ma tô wa'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, waihu'u

pese di, ãne na wapě'ě 're, wanhimirosa'rata za'ra hã.

⁶ Wanhimirowahutu wě na wa'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Duré, aimawi norĩ hã ãne zarina, wa'ãma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di duré.

⁷ Cristu hã ma tô wazatõrĩ za'ra, ĩwasu'uwě hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherě, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono õ wa, wa te ãma aiwi robzei'õ za'ra wa'aba õ di. Mare di. ãnei õ di, wa te aima ĩ'manharĩ za'ra wa'aba zé hã. Wamreme wě na si, wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tô ai'madâ'â pese za'ra wa'aba ni, dana norĩ hã ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwě hã wawa'a ãna, wa tô aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawi pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawi za'ra wa'aba mono õ di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tõ da. Tô sena, a norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di.

⁹ Wasisãnawã norĩ, ãne na te tô wa'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wě mono zém na. Wa norĩ hã wahâimanazéb da, wa tô wasima romhuri pese za'ra ni, wap-atâ'â nherě, duré wawasutu nherě. Bâtâ sidâpâsi wasi'uihâ na wanhib'rata na wa tô romhuri za'ra ni, wahâimanazéb da. Bâdâ 'rãiwatobro õ ré, duré bâdâ sébré nherě, wa tô wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tõ da, wama asõprub za'ra wa'aba na wapire na wa'madâ'â za'ra wa'aba tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa

wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã ma tô ïwawaihu'u za'ra wa'wa, asõ'a za'ra wa'aba, 're ïwanomro mono zé hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô duré wawaihu'u za'ra, 're ïwanomro wẽ mono zém na hã. Wawasédé hã wa te 'manharĩ za'ra õ di. Ïwẽ na si wa tô wahâimana za'ra ni, asõ'a za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã ãma wasipa za'ra õ di. ãne ãma 're ïwanomro mono zé hã, tô ïbã.

¹¹ Damama hã, dahâimanazém na te za ti'ra norĩ ma rowahutu. Tane, wa norĩ hã aihâiba bâ wa'aba, wa tô aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wẽ wa'aba mono da.

¹² Duré da te aima 're amhâzépa za'ra wa'aba mono nherẽ, wa tô ãma aima robze za'ra wa'aba ni ïwasu'uwẽ na, aiwi 're robzei'õ tã za'ra wa'aba mono da. Wa tô aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono nho'a 're anomro wẽ wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, hâiwa ãma ïhâiba na rowa'a na ïsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ uptabi na.

¹³ 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te aima ïwasu'u za'ra wa'wa hã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô asima ïwẽ za'ra wa'wa. Taré ti'ai ãma aibã nhimirowasu'u newa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba õ di. Tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na, ma tô ãma ïrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na si wanhimirowasu'u za'ra hã. Ïsadawa wasu'u hã te tô ai'ãma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're, ïwẽ na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma si, wa 're wawata za'ra,

ĩmreme hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

Ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã, aiwana za'ra wa'aba, ma tô da te 're sazei pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uuwẽ hã. Tawamhã, Cristu Zezusihi ãma ma tô 're danomro, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Tawamhã, ĩsiré norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ hã ma tô te te ãma 're rowasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono tô da, ĩwasu'uuwẽ hã, tisiré nherẽ. Tane, a norĩ wa'wa hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, ta norĩ ne, ma tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norĩ hã asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norĩ ne.

¹⁵ Duréihã, zudezu norĩ hã ma tô te te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Duré, ãhãna zama ĩsihudu norĩ hã ĩhi'rata norĩ hã te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ma tô siwi tĩwĩ, Wanhíb'apito Zezusi hã. Ma tô duré te te wa'ãma 're rowasété za'ra, ĩwasu'uuwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono tô da. Ma tô sisiti siwi wazatõrĩ za'ra, ĩsiti wasi'aba're da. Ma tô duré uburé da'ãma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ õ di, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã.

¹⁶ Tawamhã, wa norĩ hã zudezu'õ norĩ ma, wa tô wa te tãma 're rowasu'u za'ra ĩwasu'uuwẽ na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi hã te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhã, ta norĩ hã zudezu nherẽ, ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ma tô te te wawi 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ĩwasu'uuwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tô da. ãne tiwasété na

're ãhâimana za'ra mono zém na, ma tô 're siwasété za'êtê za'ra. Tawamhã, tâibâ oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô wawi ro'wa'rutu'wa norĩ hã te te 're wê'õ pese za'ra. Rowê'õ, ma tô duré tâma pisutu za'ra. Tawamhã, ãsiti te za oto 're nomro u'âsi.

Paru hã Tesaronita u apâ ãmoržém na ãsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷ Wasisãnawã norĩ, ãsazei'õ'wa norĩ nhimirob'manharžéb zarina, wasi'aba're na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'rei wamhã, asiti za'ra wa'aba, wa a'ã 're wasi'ubumro. Tane nherê, ai'rata 're ãwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wanhimirosa'rata na wa te ai'ãma 're rosa'rata wê u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi hã wapê'êzé uptabi na, wa 're wahâimana za'ra. Taha wa, apâ atême wasihutu su'u aba da, wa tô wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da.

¹⁸ Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa hã Paru hã, apâ atême ãmorĩ aba neza. Taha wa, atême ãmorĩ aba da, bâdã, wa tô nasi ãsima pisutu. Tane nherê, Satanasi hã wanhitob'ru hã ma tô nasi wa'ãma ro'wa'rutu za'ra, ãma atême ãwisi za'ra wa'aba tô da.

¹⁹ Tane tô. Ni'wam norĩ me asõwa're're za'ra wa'aba, wasisõpêtê za'ra õ di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morĩ wamhã. Ni'wam norĩ hã, asõwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowê zani za'ra mono õ di za. Wanhib'apito wei morĩ wamhã, ni'wam norĩ hã asõwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra õ di za, tô sena aimã za'ra wa'aba, wa te 're ãsadawa wasu'u za'ra mono zém na.

²⁰ Tane tô, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa dama, a norĩ wa'wa hã wama 're

rowě zani za'ra wa'aba mono wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono 're ãsaze za'ra wa'aba mono zém na.

3

Timotiu hã ãsazei'wa norĩ ma rowě zô, Tesaronita u ãmorĩzé wasu'u

¹⁻³ Tawamhã, ai'ãma wapě'ězé uptabi za'ra wa'aba wa, apã wasi'aba'rézéb zô wanhimipari waihu'u za'ra ô di oto. Taha wa, wa tô wasisaze za'ra ni, Timotiu hã wa te ãma atěme satõrĩ za'ra wa'aba da, wa hã ãsiwaprosi Atena na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãnhamra da nherě. Tawamhã, wa tô ãma atěme satõrĩ za'ra wa'aba ni, Timotiu hã. Ta hã wasiré ãsazei'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwě na te te dama 're rowasu'u mono da, wasiré. Taha wa, wa tô atěme satõrĩ za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, ãwasu'uwě hawi apã 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, da te ai'ãma 're rowasété pese za'ra wa'aba mono nherě. A norĩ wa'wa hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're ãrobzépata za'ra mono na hã.

⁴ ãne na wa tô ãwana aima rowaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, za da te wama 're ãrob'manharĩ pipa za'ra mono zém na hã. ãhãna, tô sena na ma tô asina ãwaihu'u za'ra wa'wa, tô wa'ãma 're romhâimana za'ra mono wa.

⁵ Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apã ãma atěme ãmorĩ aba neza, 're ãsazei'õ utõrĩ za'ra wa'aba mono zé hã te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, Timotiu hã wa tô

ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, apâ te te we wama aiwasu'u za'ra wa'aba da. Wa'uburé hã dawasété da, dawada'uri'wa hã te te aipibu za'ra wa'aba wa, 're saze zahâri za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa tô ai'ãma 're ãhâtâ'â za'ra wa'wa. Aima wan-himiromhuri za'ra wa'wa hã taré 're hâimana mono õ'umnhasite, wa tô ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'wa Timotiu hã, te te aiwaih'u za'ra wa'aba da.

Tesaronita hawi, Timotiuhu nhimirowasu'u wẽ na Paru norĩ ãto za'ra zé wasu'u

⁶ Tawamhã Timotiu hã ma tô we apâ watẽme tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã wei wama ãwisi. Wa te wapari ze za'ra di, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã. Cristu hã te, u, asina 're ã'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, ãwẽ na si te, u, wa'ãma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo. ãwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. ãne, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã, wa te wapari ze za'ra di. Tane tô, wa norĩ zama wa te asabu za'ra wa'aba neza. Wa duré sô mapari za'ra ni aré, wa te ã'asabu za'ra wa'aba zéb zô.

⁷ Wasisãnawã norĩ, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono nherẽ, duré marĩ ãpire na wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô apâ pẽ'ẽ daba'wara pese ni.

⁸ ãne wa, wahâtâ'â ãna wa oto 're wahâimana za'ra apâ, Wanhib'apito ãma asiptete sina ãma 're anomro aba mono wa.

⁹ Taha wa, wa oto Wanhib'apito 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're wawata u'ãsi za'ra, ãsõ'a, wama

're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hã asina 're ã'umnhasi pese za'ra wa'aba mono zém na hã.

¹⁰ Awẽ sidâpâsi, wa wanhimi'ẽ na tãma 're wamreme zusi, bôtâ na barana zama, ta hã te te wama pisutu za'ra da, nimahã na ãma atẽme wasi'aba'rúi wa'aba da, wasisabu za'ra da apâ, duré zahadu ãwaihu'u za'ra wa'aba õ hã, wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're ãsazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹¹ Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'âsi mono wi, Wamama wi hã, duré Wanhib'apito Zezusihi wi hã, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, te te wama ropese za'ra da, apâ wasihutu da, atẽme wa'aba.

¹² Tô sena ma tô 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tô duré 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo. Tane tô, wẽ di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, Wanhib'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awẽ sidâpâsi asimizawi pese za'ra wa'aba zé hã, te te aima 're sa'ëtẽ za'ra wa'aba mono da. Sa'ëtẽ na, wa te 're ãasawi pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'ëtẽ na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra.

¹³ Tawamhã taha na te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, aihãimana nhiptete za'ra wa'aba sina, ãwẽ uptabi na si ãma 're anomro aba mono da. Tawamhã Wanhib'apito Zezusi hã, uburé tinhib'a'uwẽ norĩ me, wei wazô si'aba'rúi wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba ãna te za ãsõ'a aimasa wa'wa, Wamama 'Re ãhãimana u'âsi mono nho'a.

'Re ĩdanomro wē mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

¹ Wasisânawã norĩ, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wē wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're to za'ra wa'aba mono da. Taha zarina, te tô ãma 're anomro wē wa'aba mo oto. ãhãna wa za duré aima roti pese za'ra wa'aba ni, 're anomro wē wa'aba mono zém nhipai u, asima 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito Zezusihî zadawa para.

² Taha zadawa para, wa te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã ma tô ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa.

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, 're anomro wē wa'aba mono da, duré pi'ô norĩ, duré aibã norĩ zama aihâiba na asiwi 're ĩ'asipsaihuri si'uiwa za'ra wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono tō da oto.

⁴ Aibã norĩ hã aimro si te za 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da.

⁵ Rowasutu zô si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za. Ta hã, ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te waihu'u za'ra ô wa.

⁶ Tane 're anomro aba mono ô di za. ĩsazei'wa norĩ hã, asisânawã te 're anomro aba mo. Taha wa, asisânawã mro nherê, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono ô di za, asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono tō da, aiwasédé hã asi'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharĩ mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za niha tãma rob'manha. ãne tô sena, wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u pese

za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni.

⁷ Aibâ norĩ, aimro hâiba upana aimawi pi'õ hã 're upi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré pi'õ norĩ hã aimro hâiba upana aimawi aibâ hã 're upi za'ra wa'aba mono õ di za. Dahâimana nhiséb õ ré, 're wanomro mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're wa'apisutu mono õ di. Wanhimi'ẽ na ãma 're wanomro wẽ uptabi mono da si, ma tô te te sima 're wa'apisutu.

⁸ Taha wa, ãne wa te aima ãroti za'ra wa'wa hã, asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za. Ni'wa hã te te siwi wẽ'õ wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahâiba te za siwi wẽ'õ. Mare di. 'Re ãhâimana u'âsi mono te za siwi wẽ'õ, wama Tipẽ'ẽzani nhomri'wa hã.

⁹ ãsazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'ére za'ra wa'aba õ di za oto. Tô sena ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã si'uihã na ãma aima rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹⁰ Ma tô 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo tô, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãsaze za'ra mono norĩ hã. Tane nherẽ, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima 're sa'êtẽ za'ra wa'aba mono sina, ãwẽ uptabi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da.

¹¹ Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, ãne wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, rowẽ na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wẽ za'ra wa'aba mono da, duré asimi'ẽ na asi'uihã na aihâimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba mono bâ wa'aba. ãne, wa tô aima roti za'ra wa'aba ni. ãne ãwẽ uptabi hã te za tô 're

ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹² Tawamhã danho'a 're anomro wẽ wa'aba mono wa, ãsazei'õ'wa norĩ hã te za te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ẽ na 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 're dawari za'ra wa'aba mono ãna, te za 're anomro aba mo.

Apâ 're ãdahãwa'utu za'ra mono zé wasu'u

¹³ Wasisãnawã norĩ, ni'wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono zazei'õ'wa hã, dawĩ dâ'â wamhã, ãsiré norĩ hã te za ãma 're pẽ'ẽzé pese za'ra, apâ 're ãdahãwa'utu za'ra mono zé wasu'u hã te te 're waihu'u za'ra mono õ wa. Taneĩ õ di za, a norĩ wa'wa hã. Taha wa, wa wasima wẽ za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadâ'â wasu'u hã.

¹⁴ Zezusi hã ma tô dârâ. Ma tô pẽ'ẽhai'utõ. Pẽ'ẽ si'utõrĩ nherẽ, ma tô apâ hãwa'udu. ãhãna te 're morĩ u'â oto. ãne na wa tô saze za'ra ni. Taha wa, wa tô duré waihu'u za'ra ni, ãsazei'wa norĩ hã 're dâ'â za'ra mono wamhã, apâ 're ãhãwa'utu za'ra mono na hã. 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te za apâ te te 're ahãwa'utu, Zezusi te te apâ ãhãwa'utu ne.

¹⁵ Tawamhã, Wanhib'apito we apâ wazô morĩ wamhã, ãté wa norĩ hã zahadu wahãiba ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherẽ, 're ãdâ'â za'ra mono norĩ wana, ãtẽme wasihutu õ di za. ãne Wanhib'apito te te wama ãrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u za'ra wa'aba ni.

¹⁶ Tô sena, Wanhib'apito hã te za wei wazô si'ra, hãwa hawi. Tawamhã, te za tãma wa'ru za'ra, hãwa ãma tãma ãromhuri pese 'wai ma. Hãwa ãma tãma ãromhuri pese 'wa hã, te za wei hã, hãrâ 'rãihã na, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimnhihãrãzém na. Tawamhã, ãsazei'wa norĩ hã 're ãdâ'â za'ra mono

norĩ hã, ta norĩ uimrehẽne te za apã hãiwa'utu za'ra.

¹⁷ Tawamhã wa norĩ hã ãsazei'wa norĩ hã, zahadu wahãiba ré ré 're ãwahãimana za'ra mono norĩ hã, apã ãhãiwa'utu za'ra norĩ me, ãsazei'wa norĩ me, te za sitẽme wa'ubumro awa'awi, hãiwa'a ãma. Tawamhã, Wanhib'apito hã wa za oto aihĩni sãpẽtẽ za'ra ni, hãiwa nho're ãma. Tawamhã, ã'rata wa za 're wahãimana u'ãsi za'ra.

¹⁸ ãne te za ãwasu'u na 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo.

5

Wanhib'apito apã wei morĩ õ ré, 're ãdanomro wẽ mono zẽ wasu'u

¹ Wasirẽ ãsazei'wa norĩ, Wanhib'apito apã wei wazõ ãmorĩzẽ hã, wa tõ aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wa za durẽ apã aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, rob'ui'éré na. Niwapsi, te za wei mo apã wazõ. Tane nherẽ, bãdã hã wa te waihu'u za'ra õ di. Nimahã na we ãmorĩzẽ hã, wa te waihu'u za'ra õ di. A norĩ wa'wa hã ma tõ ãne hã ãwaihu'u pese za'ra wa'wa.

² Wanhib'apito apã wei morĩ wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tõ, ni'wa hã barana simisai-huri da, marĩ zõ 'ri para u sãbrẽ wamhã, 'ri para ãsi'ubumro norĩ hã te za tãma a'rãmi za'ra, sõ simipari za'ra õ nherẽ, sãbrẽ wa. Tane, Wanhib'apito apã we ãmorĩzẽb zõ 're danhimipari za'ra mono õ ré, te za wei mo.

³ Sõ 're danhimipari za'ra mono õ wa, te za ãsazei'õ'wa norĩ hã da te dasima 're rowasu'u za'ra, ãne: “Rowẽ na wa za oto 're wasi'ubumroi u'ãsi, marĩ hã wazõ 're wairẽbẽ mono ãna.” ãne te za

dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono õ wa. ãne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hã dazô watobro, Wamama hã za te te dama ãrob'manharizém na hã. Tiwi dasimani waihu'u za'ra õ di za, pi'õi ma, i'ra tâma 're rere'e mono da, ãwasã âma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'uté zépu hã tiwi 're ãsimani za'ra mono õ ne.

⁴ Wasiré ãsazei'wa norĩ, a norĩ wa'wa hã Wanh'apito apã wei ãmorizéb zô, te sô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morĩ nherẽ, tâma a'rãmi za'ra wa'aba õ di za, barana ãsimisaihuri norĩ ma, 're ãdasi'rãmi za'ra mono ne.

⁵ Tawamhã Wanh'apito apã we ãmorizéb zô, aihĩni 're ãasimipari za'ra wa'aba mono norĩ hã, rowa'a na 're ãdahãimana za'ra mono zém ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã, a norĩ wa'wa hã ti'ai âma. Apã we ãmorizéb zô 're ãdanhimipari za'ra mono õ norĩ ne, robra na 're wahãimana za'ra mono õ di tó, wa norĩ hã.

⁶ Taha wa, 're ãdanhótõ za'ra mono ne, wanhimiza'rese ãna 're wahãimana za'ra mono tã da, wa za sô 're wanhopré u'âsi.

⁷ Barana si te rosa'rese ãna 're danhotõ za'ra. Barana si te duré âzézei'wa norĩ hã 're siwamnarĩ za'ra.

⁸ Tazahã, wa norĩ hã Wanh'apito apã we ãmorizéb zô, 're wanhimipari za'ra mono wa, wanhimi'ẽ na sô 're wanhopré mono sina, wa za 're wahãimana za'ra. Tawamhã wa za wasi'upari za'ra ni, wanhitob'ru wi, Wanh'apito wa te 're ãsaze za'ra mono zém na, duré 're ãwanhimizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're ãwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ãwanhimipari

za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norĩ hã, tinho'utu'u ãhâmete na, duré ãrãzaza ãhâmete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'rui wi, da te 'manhiptâ'â tã da. ãne, Wanhib'apito wa te 're ãsaze za'ra mono zém na, duré 're wanhimizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wapẽ'ẽ wẽ te te wawi wasété tã da, wanhitob'ru hã. Duré Zezusi te te 're ãwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ãwanhimipari za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wanhimirosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tã da.

⁹ Tane tã. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã niha te te wama 're arob'manharĩ mono da, te te sima 're wa'awẽ mono õ di. Ma tã te te sima 're wa'awẽ, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're wa'anho'reptui mono da.

¹⁰ Ta hã ma tã wazada dârâ, ã'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhã, apã wei wazô morĩ wapsi, wahâiba ré 're ãwanomro mono norĩ hã, duré wawana 're ãdadâ'â za'ra mono norĩ me, wa za ã'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'âsi.

¹¹ Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ wẽ za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tã sena na ãhãna hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré ãma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, õne u'âsi.

'Re ãdanomro wẽ mono zéb da na roti wasu'u

¹² Wasiré ãsazei'wa norĩ, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're ãromhuri za'ra wa'aba mono norĩ hã 're hâimana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã, Wanhib'apito ma romhuri'wa norĩ. Taha wa, te za marĩ hã ãwẽ si te te aima 're wẽ za'ra wa'wa. Duré timreme

wě na si te za aima te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhã, ta norĩ mreme, te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

¹³ Ta norĩ hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rowě na.

¹⁴ Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'a za'ra mono wamhã, te za tãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ě na si'uihã na te te sima 're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei õ wamhã, te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, robzei'õ u'âsi 're nomro tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherě, ĩwě na si 're nomro mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ wamhã, te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaimri te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sada.

¹⁵ Ni'wai ma ĩwě'õ hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa marĩ ĩwě'õ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Marĩ ĩwě'õ hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, ĩwě na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono tõ da. ĩwě na si te za asima 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're ĩ'manharĩ wě u'âsi za'ra wa'aba mo, a'uwě mono bâ.

¹⁶ 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'âsi aba mo.

¹⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

18 Wě wa, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Rowě na 're anomro aba mono wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherě, wě wa, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi nhib'a'uwě 're anomro aba mono wa.

19 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ězani nhimipawap-topzém na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za.

20 Ni'wa hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ězani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã, ãsimirowasu'u hã asiwi wě'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa.

21 Uburé marĩ hã te za 're ãpibu za'ra wa'aba mo, ãwě zô. Tawamhã, marĩ ãwě si te za asima 're ãtété za'ra wa'aba mo.

22 Uburé marĩ ãwasédé hã te za asiwi 're ãwě'õ pese za'ra wa'aba mo, ãré 're anomro aba mono tô da.

23 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, rowě nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptěř za'ra, te te 're aipawap-top za'ra wa'aba mono da, asimi'ě na ãsine, ãwě na si ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wě na si, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito Zezu Cristu hã apã wei wazô morĩ wamhã, ãwě na si te za ai'madã'ã za'ra wa'wa.

24 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě da, te te 're ãaipisutu za'ra wa'aba mono hã, umnhasi uptabi wa, te za tô te te 're aipawap-top za'ra wa'wa, ãwě na si 're anomro u'âsi aba mono da.

Rob'ui'éřé 'rãsutu zé

25 Wasiré ãsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.

²⁶ Uburé asiré ãsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

²⁷ Wanhîb'apito zadawa para, ãmreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te aima ãrob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, dama 're sôré za'ra wa'aba mono da, ãsazei'wai mono bâ.

²⁸ Wanhîb'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptêrẽ za'ra, tinhîmîpawaptobzẽ hã te te aima sômri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavãnte (BR:xav:Xavãnte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavãnte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavãnte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavãnte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c